

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

VŨ QUỐC THÔNG

**ĐÁNH GIÁ SỰ HỮU HIỆU CỦA HỆ THỐNG THÔNG
TIN KẾ TOÁN TÍCH HỢP TRONG MÔI TRƯỜNG
HOẠCH ĐỊNH NGUỒN LỰC DOANH NGHIỆP (ERP) -
NGHIÊN CỨU TẠI CÁC DOANH NGHIỆP VIỆT NAM.**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Tp. Hồ Chí Minh – Năm 2017

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

VŨ QUỐC THÔNG

ĐÁNH GIÁ SỰ HỮU HIỆU CỦA HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN TÍCH HỢP TRONG MÔI TRƯỜNG HOẠCH ĐỊNH NGUỒN LỰC DOANH NGHIỆP (ERP) - NGHIÊN CỨU TẠI CÁC DOANH NGHIỆP VIỆT NAM.

Chuyên ngành: Kế toán

Mã số: 62.34.03.01

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học:

PGS. TS. Nguyễn Việt

Tp. Hồ Chí Minh – Năm 2017

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan luận án này là công trình nghiên cứu do tôi thực hiện với sự hướng dẫn khoa học của PGS. TS. Nguyễn Việt. Kết quả được trình bày và phân tích trong luận án là trung thực, và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nghiên cứu nào.

Tất cả những nội dung được kế thừa, tham khảo từ nguồn tài liệu khác đều được tác giả luận án trích dẫn đầy đủ và ghi nguồn cụ thể trong danh mục các tài liệu tham khảo.

TÁC GIẢ LUẬN ÁN

VŨ QUỐC THÔNG

LỜI CẢM ƠN

Tác giả luận án xin trân trọng cảm ơn tập thể quý Thầy/Cô thuộc Khoa Kế Toán, Đại học Kinh Tế Tp. HCM và tập thể cán bộ Viện Đào Tạo Sau Đại học của Trường đã truyền đạt kiến thức, góp ý chuyên môn và hỗ trợ cho tác giả trong suốt quá trình đào tạo.

Tác giả đặc biệt xin gửi lời biết ơn chân thành và sâu sắc nhất đến người Thầy, người hướng dẫn khoa học **Nhà giáo ưu tú PGS. TS. Nguyễn Việt** đã định hướng, nhiệt tình hướng dẫn và động viên tác giả hoàn thành luận án.

Tác giả xin trân trọng cảm ơn quý lãnh đạo các doanh nghiệp cùng các chuyên gia đã hỗ trợ tư vấn và nhiệt tình trả lời phỏng vấn cũng như phản hồi các phiếu khảo sát và cung cấp những thông tin hữu ích giúp cho tác giả hoàn thành luận án.

Tác giả xin chân thành cảm ơn bạn bè, đồng nghiệp cùng với những người thân trong gia đình đã tạo mọi điều kiện, chia sẻ khó khăn cũng như luôn ở bên cạnh động viên tác giả trong quá trình học tập và thực hiện luận án!

Xin gửi lời biết ơn chân thành!

TÁC GIẢ LUẬN ÁN

VŨ QUỐC THÔNG

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC BẢNG BIỂU	vii
DANH MỤC HÌNH VẼ	x
PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	2
2.1. Mục tiêu tổng quát	2
2.2. Câu hỏi nghiên cứu	4
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	6
3.1. Đối tượng nghiên cứu	6
3.2. Phạm vi nghiên cứu	8
4. Phương pháp nghiên cứu	8
5. Những đóng góp của luận án	11
6. Kết cấu của luận án	12
CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN VỀ NGHIÊN CỨU	16
1.1. Những nghiên cứu liên quan	16
1.1.1 Những nghiên cứu trên thế giới	16
1.1.2. Những nghiên cứu ở Việt Nam	38
1.2. Nhận xét và xác định khe hổng nghiên cứu	43
1.2.1. Nhận xét về những nghiên cứu liên quan	43
1.2.2. Khe hổng nghiên cứu	45
1.3. Kết luận chương	47
CHƯƠNG 2. CƠ SỞ LÝ THUYẾT	49
2.1. Hệ thống thông tin kế toán trong doanh nghiệp	49
2.2. Môi trường ERP	53
2.2.1. Khái lược về ERP	53

2.2.2. Tác động của môi trường ERP đến doanh nghiệp	57
2.2.3. Tác động của môi trường ERP đến người kế toán.....	58
2.3. HTTTKT tích hợp trong môi trường ERP	60
2.4. Những khó khăn về đánh giá sự hữu hiệu của HTTTKT.....	65
2.5. Lý thuyết nền của đề tài	71
2.5.1. Nghiên cứu về sự hữu hiệu của hệ thống thông tin	71
2.5.2. Lý thuyết thẻ điểm cân bằng (Balanced Score Card – BSC)	73
2.5.3. Ứng dụng BSC trong việc đề xuất khái niệm nghiên cứu	80
2.5.4. Ứng dụng BSC trong nghiên cứu tình huống	81
2.5.5. Ứng dụng BSC trong nghiên cứu thực nghiệm	82
2.6. Kết luận chương.....	83
CHƯƠNG 3. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	85
3.1. Thiết kế khung nghiên cứu	85
3.2. Phương pháp thực hiện nghiên cứu	86
3.3. Đề xuất mô hình nghiên cứu	89
3.4. Thiết kế nghiên cứu	96
3.4.1 Xây dựng thang đo	96
3.4.2. Chọn mẫu nghiên cứu và thu thập dữ liệu.....	107
3.5. Kết luận chương.....	109
CHƯƠNG 4. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ BÀN LUẬN	111
4.1. Báo cáo dữ liệu thống kê mô tả.....	111
4.2. Kết quả nghiên cứu thực trạng về việc đánh giá HTTTKT tích hợp tại các doanh nghiệp Việt Nam	115
4.3. Kết quả nghiên cứu định lượng	119
4.3.1. Phân tích các biến quan sát	119
4.3.2. Phân tích nhân tố khám phá (EFA).....	120
4.3.3. Mô hình nghiên cứu sau điều chỉnh.....	127
4.3.4. Phân tích nhân tố khẳng định (CFA)	150
4.4. Tóm lược kết quả nghiên cứu	163
4.5. Một số bàn luận.....	165

4.5.1. Bàn luận về thực trạng đánh giá HTTTKT tích hợp trong môi trường ERP tại các doanh nghiệp Việt Nam	165
4.5.2. Bàn luận về các nhân tố đo lường sự hữu hiệu của HTTTKT tích hợp trong môi trường ERP tại các doanh nghiệp Việt Nam	168
4.6. Kết luận chương.....	170
CHƯƠNG 5. KẾT LUẬN VÀ HÀM Ý	172
5.1. Kết luận của nghiên cứu.....	172
5.2. Câu trả lời cho nghiên cứu.....	173
5.2.1. Trả lời cho câu hỏi 1.....	173
5.2.2. Trả lời cho câu hỏi 2.....	177
5.2.3. Trả lời cho câu hỏi 3.....	178
5.3. Một số hàm ý từ luận án.....	179
5.4. Hạn chế và hướng mở rộng cho nghiên cứu tiếp theo.....	184
5.4.1 Một số hạn chế từ luận án.....	184
5.4.2. Hướng mở rộng cho nghiên cứu tiếp theo.....	186
5.5. Kết luận chung	187
PHẦN PHỤ LỤC.....	190
0. Phụ lục 0	190
1. Phụ lục 1	198
2. Phụ lục 2	199
3. Phụ lục 3	202
4. Phụ lục 4	204
5. Phụ lục 5	206
6. Phụ lục 6	209
7. Phụ lục 7	218
8. Phụ lục 8	220
TÀI LIỆU THAM KHẢO	223
1. Tài liệu tiếng Việt.....	223
2. Tài liệu tiếng Anh.....	225
DANH MỤC CÔNG TRÌNH CỦA TÁC GIẢ.....	260

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Tên tiếng Anh	Tên tiếng Việt
BSC	Balance Score Card	Thẻ điểm cân bằng
CFA	Confirm Factors Analysis	Phân tích nhân tố khẳng định
CRM	Customer Relationship Management	Quản lý quan hệ khách hàng
EFA	Exploring Factors Analysis	Phân tích nhân tố khám phá
EVA	Economic Value Added	Giá trị kinh tế tăng thêm
IRR	Internal Return Rate	Suất sinh lời nội bộ
PCA	Principal Component Analysis	Phép trích thành phần chính
PLS	Partial Least Square	Phương pháp bình phương bé nhất
NPV	Net Present Value	Giá trị tại thời điểm hiện tại của dòng tiền
ROI	Return On Investment	Tỷ lệ hoàn vốn đầu tư
SCM	Supply Chain Management	Quản lý chuỗi cung ứng
SEM	Structural Equation Modelling	Kỹ thuật mô hình phương trình cấu trúc
WTO	World Trade Organization	Tổ chức thương mại thế giới
CNTT	Information Technology	Công nghệ thông tin
DN	Enterprise	Doanh nghiệp
Môi trường ERP	Enterprise Resource Planning Environment	Môi trường hệ thống hoạch định nguồn lực doanh nghiệp
HTTTKT tích hợp	Integrated Accounting Information System	Hệ thống thông tin kế toán tích hợp
HTTT	Information System	Hệ thống thông tin
H/T	System	Hệ thống

DANH MỤC BẢNG BIỂU

Bảng	Trang
Bảng 1.1. Các nghiên cứu tổng quan về giá trị HTTT - ở góc nhìn đánh giá HTTT	20
Bảng 1.2. Những phương pháp đánh giá HTTT	24
Bảng 1.3. Sự thay đổi về việc đánh giá HTTT qua các giai đoạn	35
Bảng 1.4. Những nghiên cứu điển hình của Việt Nam về HTTTKT trong giai đoạn 2002 – 2013	42
Bảng 2.1. Tóm lược lịch sử phát triển của ERP	55
Bảng 2.2. Những nghiên cứu về hoạt động của người kế toán trong môi trường ERP	60
Bảng 3.1. Tóm lược số lượng biến của từng khái niệm nghiên cứu thành phần	102
Bảng 3.2. Tóm lược kiểm tra loading qua phép trích Principal Components	104
Bảng 3.3. Kiểm định Bartlett và KMO của từng thành phần nghiên cứu	104
Bảng 4.1. Ngành nghề sản xuất kinh doanh của các doanh nghiệp	112
Bảng 4.2. Thời gian hoạt động của các doanh nghiệp	113
Bảng 4.3. Doanh thu năm của các doanh nghiệp	113
Bảng 4.4. Số lượng nhân viên của các doanh nghiệp	114
Bảng 4.5. Phần mềm ERP doanh nghiệp đang ứng dụng	115
Bảng 4.6. Số năm sau khi hoàn thành triển khai HTTTKT tích hợp của doanh nghiệp	115
Bảng 4.7. Doanh nghiệp có thực hiện việc đánh giá sau triển khai hay không	116

Bảng 4.8. Thời điểm lần đầu tiên mà doanh nghiệp thực hiện việc đánh giá sau triển khai	117
Bảng 4.9. Kế hoạch của doanh nghiệp về đánh giá HTTTKT tích hợp sau khi thực hiện đánh giá lần đầu	117
Bảng 4.10. Vị trí tham gia đánh giá HTTTKT tích hợp trong doanh nghiệp	118
Bảng 4.11. Kiểm định Bartlett và KMO của từng nhân tố thành phần	122
Bảng 4.12. Kết quả của việc thực hiện phép trích PCA	122
Bảng 4.13. 2 nhóm nhân tố của khái niệm Tài chính	123
Bảng 4.14. 2 nhóm nhân tố của khái niệm Khách hàng	124
Bảng 4.15. 4 nhóm nhân tố của khái niệm Quy trình kinh doanh	125
Bảng 4.16. 3 nhóm nhân tố của khái niệm Học hỏi và phát triển	125
Bảng 4.17. Tóm lược về kết quả phân tích nhân tố khám phá (EFA)	127
Bảng 4.18. Ma trận hệ số tương quan giữa các nhân tố	127
Bảng 4.19. 3 nhân tố bậc 2 mới	128
Bảng 4.20. Kiểm định Bartlett và kiểm định KMO của từng nhân tố mới	128
Bảng 4.21. Tóm lược về cấu trúc của 3 nhân tố bậc 2 mới	130
Bảng 4.22. Ma trận hệ số tương quan giữa các nhân tố bậc 2	131
Bảng 4.23. Nhân tố bậc 3	131
Bảng 4.24. Kiểm định Bartlett và kiểm định KMO của nhân tố bậc 3	131
Bảng 4.25. Hệ số AVE, Độ tin cậy của khái niệm và ma trận tương quan giữa các khái niệm (nhân tố) bậc 1	158
Bảng 4.26. Hệ số AVE, Độ tin cậy của khái niệm và ma trận tương quan giữa các khái niệm (nhân tố) bậc 2	159
Bảng 4.27. Hệ số AVE và Độ tin cậy của khái niệm bậc 3	159
Bảng 4.28. Hệ số tải nhân tố - hệ số cross-loading của khái niệm nghiên cứu (nhân tố) bậc 1	161
Bảng 4.29. Hệ số tải nhân tố - hệ số cross-loading của khái niệm	